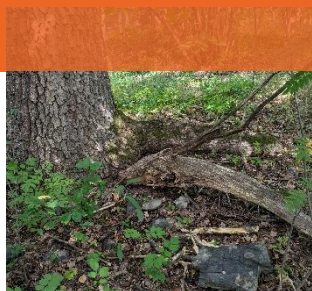
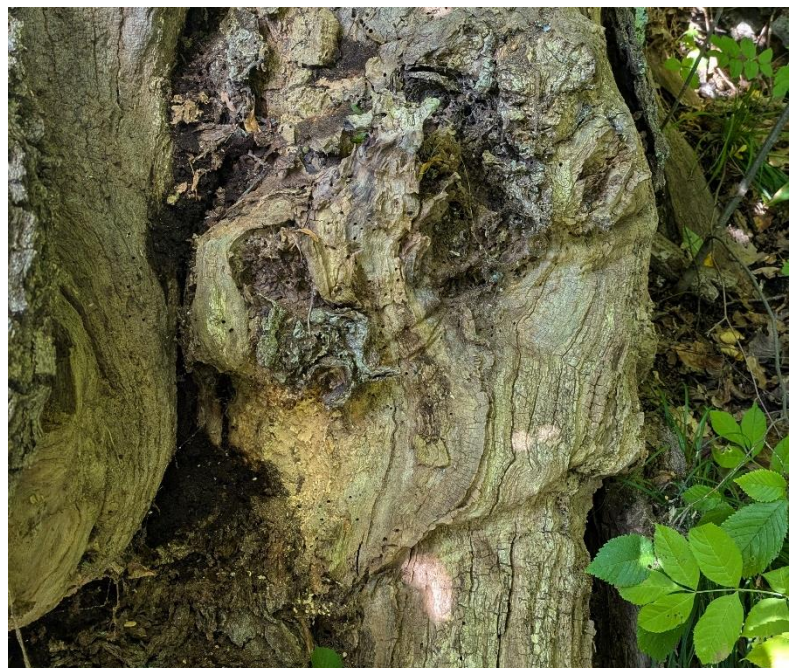

Vurdering av naturverdiene i Ullernchausséen 50 og Husebybakken 2-4 i Oslo

Stefan Olberg og Helene Lind Jensen

Vurdering av naturverdiene i Ullernchausséen 50 og Husebybakken 2-4 i Oslo

Forfattere: Stefan Olberg og Helene Lind Jensen

Publisert: 06.11.2024

Antall sider: 23

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Oslo kommune, Bymiljøetaten v/ Kjell Isaksen

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Olberg, S. og Jensen, H.L. 2024. Vurdering av naturverdiene i Ullernchausséen 50 og Husebybakken 2-4 i Oslo. Biofokus rapport 2024-102. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Gammel hassel i kalklindeskog / Gammel eik og ask / Kalklindeskog / Grov dødved ved basis av hul eik / Grønnpuklet trevlesopp (sårbar/VU). Foto: Stefan Olberg og Helene Lind Jensen

Biofokus rapport 2024–102

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-410-4

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Sammendrag

Biofokus foretok høsten 2024 en befaringsreise av Ullernchausséen 50, 50B og 52, samt Husebybakken 2 og 4 i Oslo kommune. Formålet var artskartlegging med fokus på rødlistearter og andre forvaltningsmessig interessante arter, samt foreta en kvalitetssjekk av eksisterende naturtypelokaliteter. Etter våre befaringsreise og vår vurdering av undersøkelsesområdet, så innehar dette to naturtypelokaliteter med *Store gamle trær - Eik* som begge oppfyller kravet til utvalgt naturtype *hule eiker*. De to lokalitetene innehar henholdsvis seks eiker vurdert samlet som svært viktig (A-verdi) og ett eiketre vurdert som lokalt viktig (C-verdi). Innenfor det samme arealet, sentralt i undersøkelsesområdet, er det påvist en *kalklindeskog* vurdert som svært viktig (A-verdi). Kalklindeskog er vurdert som en sterkt truet (EN) naturtype og er også en utvalgt naturtype i henhold til naturmangfoldloven.

Tre truede jordboende sopparter knyttet til kalklindeskog ble påvist (grønnpuklet trevlesopp, falsk stripeslørsopp og en av villsvinslørsoppene). I tillegg er det utvilsomt et godt potensial for ytterligere rødlistede sopp innenfor undersøkelsesområdet. Det er også svært sannsynlig at det forekommer flere rødlistede insekter knyttet til død ved av eik og hassel innenfor undersøkelsesområdet, som kun ligger noen titalls meter fra den antatt beste hule eiker-insektlokaliteten i Oslo (Ekebakken), med blant annet 20 påviste rødlistede billearter.

Undersøkelsesområdet har utvilsomt svært store naturverdier, til tross for et lite areal, en god del fremmedarter og flere negative menneskelige påvirkninger.

Innhold

1	Innledning.....	5
1.1	Bakgrunn	5
2	Metode.....	7
2.1	Datainnsamling	7
3	Resultater.....	8
3.1	Beskrivelse av undersøkelsesområdet	8
3.2	Kartlagte naturtyper.....	8
3.3	Ny vurdering av naturtypelokalitetene.....	10
3.4	Artsmangfold.....	11
3.5	Fremmede arter	13
4	Diskusjon	14
4.1	Områdets potensial for rødlistearter.....	14
5	Referanser	16
	Vedlegg 1. Naturtypelokaliteter	17
	Vedlegg 2. Kategorier for rødlistearter	22
	Vedlegg 3. Kategorier for fremmede arter	23

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for oppdraget er foreslått utbygging av Ullernchausséen 50, 50B og 52, samt Husebybakken 2 og 4 i Oslo kommune. Innenfor undersøkelsesområdet (Fig. 1) er det påvist store naturverdier i form av en kalklindeskog og forekomst av flere hule eiker som samlet er vurdert som svært viktig ([Miljødirektoratet 2024](#)). Disse naturtypene dekker det aller meste av arealet som ikke allerede er bygd ut. Ingen rødlistearter var fra før av registrert innenfor området, ifølge Artskart ([Artsdatabanken og GBIF Norge 2024](#)).

Figur 1. Flyfoto som viser avgrensning (rosa) av undersøkelsesområdet i Ullernchausséen 50 og naboeiendommer i Oslo, før nye undersøkelser ble utført i 2024. Rød skravering angir areal med seks hule eiker (A-verdi) og gul skravering er én hul eik (C-verdi). Det er i tillegg avgrenset en kalklindeskog med høy kvalitet etter Miljødirektoratets instruks innenfor mesteparten av det skogdekte arealet.

Oslo kommune, Bymiljøetaten, ønsker en mer utfyllende kartlegging av naturverdiene innenfor området. Oppdragsgiver ber om følgende:

- Oppdatering av naturtypekartleggingen i området etter metodene i DN-håndbok 13, med oppdatering av lokalitetsbeskrivelser/faktaark.
- Ny vurdering av om avgrensingen av lokalitetene er hensiktsmessig, inkludert om det skal være to eller én samlet lokalitet med store gamle trær.

- Vurdere om deler av området er kalklindeskog (utvalgt naturtype) etter NiN/MI-metodikk, og innarbeide beskrivelse av dette i DN13-faktaark (ev. om området med kalklindeskog bør beskrives og avgrenses som en egen lokalitet etter DN13).
- En begrenset kartlegging av insekter, med de begrensinger som tidspunktet i sesongen setter.
- En begrenset kartlegging av sopp, både vedboende og kalkkrevende markboende arter.
- Vurdering av lokalitetens potensial for truede arter (spesielt insekter og sopp), inkludert betydningen av sammenhengen med andre nærliggende lokaliteter.
- Rapportering skjer i form av et kort notat om de kartleggingene som er gjort og naturverdiene i området. DN13-faktaark tas med som et vedlegg i notatet.

De naturfaglige vurderingene i denne rapporten vil være en del av det faglige grunnlaget i planprosessen.

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Kartleggingstema

Arbeidet har omfattet kartlegging av:

- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (viktige naturtyper) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007), med tilhørende oppdaterte faktaark (Miljødirektoratet 2015).
- Utvalgte naturtyper i henhold til [Naturmangfoldloven](#) og [Forskrift om utvalgte naturtyper](#).
- Rødlistede naturtyper i henhold til Norsk rødliste for naturtyper 2018 ([Artsdatabanken 2018](#)).
- Biologisk viktig grønnstruktur. Restnatur i byggesonen som ikke «når opp» som naturtype men som likevel har betydning for det lokale arts mangfoldet ([Miljødirektoratet 2014](#)).
- Levesteder for rødlistearter og andre forvaltningsrelevante arter. Rødlistekategorier følger gjeldende norsk rødliste ([Artsdatabanken 2021](#)). Se Vedlegg 2 for forklaring av kategorier.
- Forekomster av fremmede arter iht. Fremmedartslista 2023 ([Artsdatabanken 2023](#)). Se Vedlegg 3 for forklaring av kategorier.

Viktige datakilder

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området, og i dette tilfellet er eksisterende informasjon i stor grad hentet fra Oslo kommunes naturdatabase, Naturbase og Artskart.

Feltkartlegging

Kartleggingen av området ble utført av Biofokus, ved Stefan Olberg 27. august, Helene Lind Jensen 9. september og Siri Khalsa 24. oktober 2024. Været var ikke til hinder for undersøkelsene, men tidspunktet var langt fra optimalt for å kunne påvise en del av insektene knyttet til naturtypen hule eiker og til død ved. Tidspunktet var derimot bra for kartlegging av sopp.

Rapporten fra oppdraget blir etter ferdigstilling og godkjenning publisert i Biofokus sin rapportserie på vår hjemmeside. Alle artsdata fra prosjektet blir gjort tilgjengelige i Artskart via Biofokus egen artsdatabase.

3 Resultater

3.1 Beskrivelse av undersøkelsesområdet

Undersøkelsesområdet består av et skogkledd areal inneklemt mellom fire bolighus med tilhørende utearealer, og med veier på alle kanter. Noe hageareal og sterkt påvirket natur er også inkludert i undersøkelsesområdet (Figur 1 og 2). Området har også enkelte forekomster av fremmede arter med høy risiko for det stedegne arts mangfoldet.

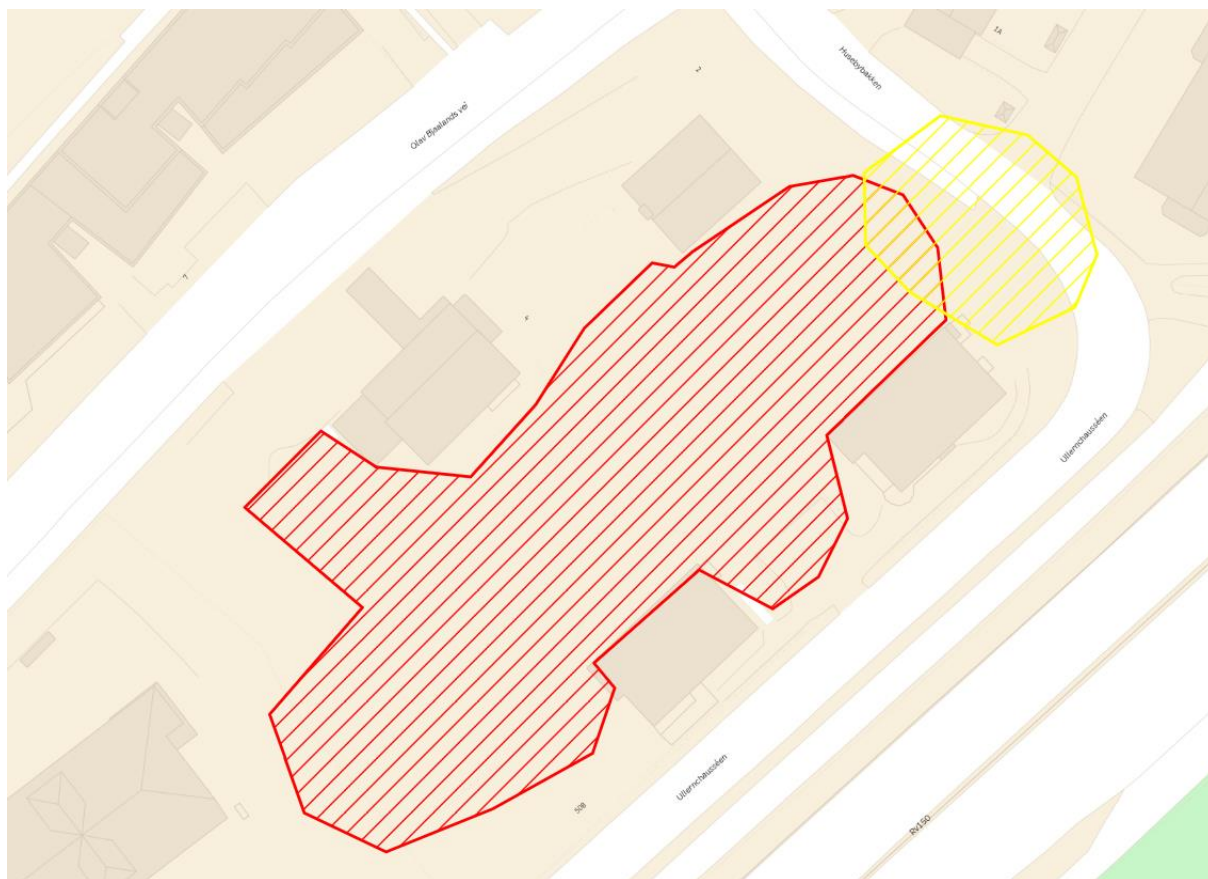

Figur 2. Undersøkelsesområdet består av en liten gjenværende skog omkranset av bebyggelse og vei. Området sett fra andre siden av Ring 3 (fra sør). Foto: Stefan Olberg.

3.2 Kartlagte naturtyper

Innenfor undersøkelsesområdet ble de eksisterende naturtypelokalitetene undersøkt på nytt, dels for å lete etter forvaltningsrelevante arter, og dels for å kvalitetssjekke tilstanden og avgrensningen til naturtypelokalitetene. Kartlagt etter DN-håndbok 13, er det i Oslo kommunes Naturkart to naturtypelokaliteter med *Store gamle trær - Eik* (Lokalitetsnr. [030112849](#) og [030112850](#)) innenfor undersøkelsesområdet (Fig. 3). Disse består av henholdsvis seks eiker vurdert som svært viktig (A-verdi) og ett eiketre vurdert som lokalt viktig (C-verdi). Lokalitetene ble sist oppdatert i 2020. I Naturbase ligger de samme to naturtypene, men med en noe annen avgrensning og tekstlig beskrivelse, ettersom lokalitetene i Naturbase ikke er oppdatert. Etter kartleggingsinstruksen til Miljødirektoratet etter NiN ble de samme eiketrærne i 2020 avgrenset som syv separate naturtypelokaliteter (NINFP2010058451, NINFP2010058417, NINFP2010058442, NINFP2010058454, NINFP2010058440, NINFP2010058418 og NINFP2010058435), samt at mye av skogen ble kartlagt som kalklindeskog (NINFP2010058426) (Fig. 4). Disse avgrensningene vises foreløpig ikke i Oslo kommunes Naturkart. Kalklindeskogen oppnådde den gang *høy kvalitet* etter gjeldende metode. Kalklindeskog er vurdert som en sterkt truet (EN) naturtype (Artsdatabanken 2018), og er i likhet med hule eiker, en utvalgt naturtype som det skal

tas ekstra hensyn til ifølge naturmangfoldloven. «Hule eiker som ligger mer enn 20 meter inn i produktiv skog fra arealklassene bebygd, åpen fastmark, fulldyrket jord, overflatedyrket jord og innmarksbeite, slik dette til enhver tid er definert i arealressurskartet AR5, omfattes IKKE av forskriften om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven» ([Regjeringen 2017](#)). Alle de syv hule eikene innenfor undersøkelsesområdet står enten utenfor produktiv skog eller mindre enn 20 meter inn i skogen, og omfattes derfor av forskriften.

Figur 3. Avgrensede naturtyper i Oslo kommune sitt Naturkart, der rød avgrensning er seks hule eiker (A-verdi) og miljøet rundt disse, og gul avgrensning er én hul eik (C-verdi).

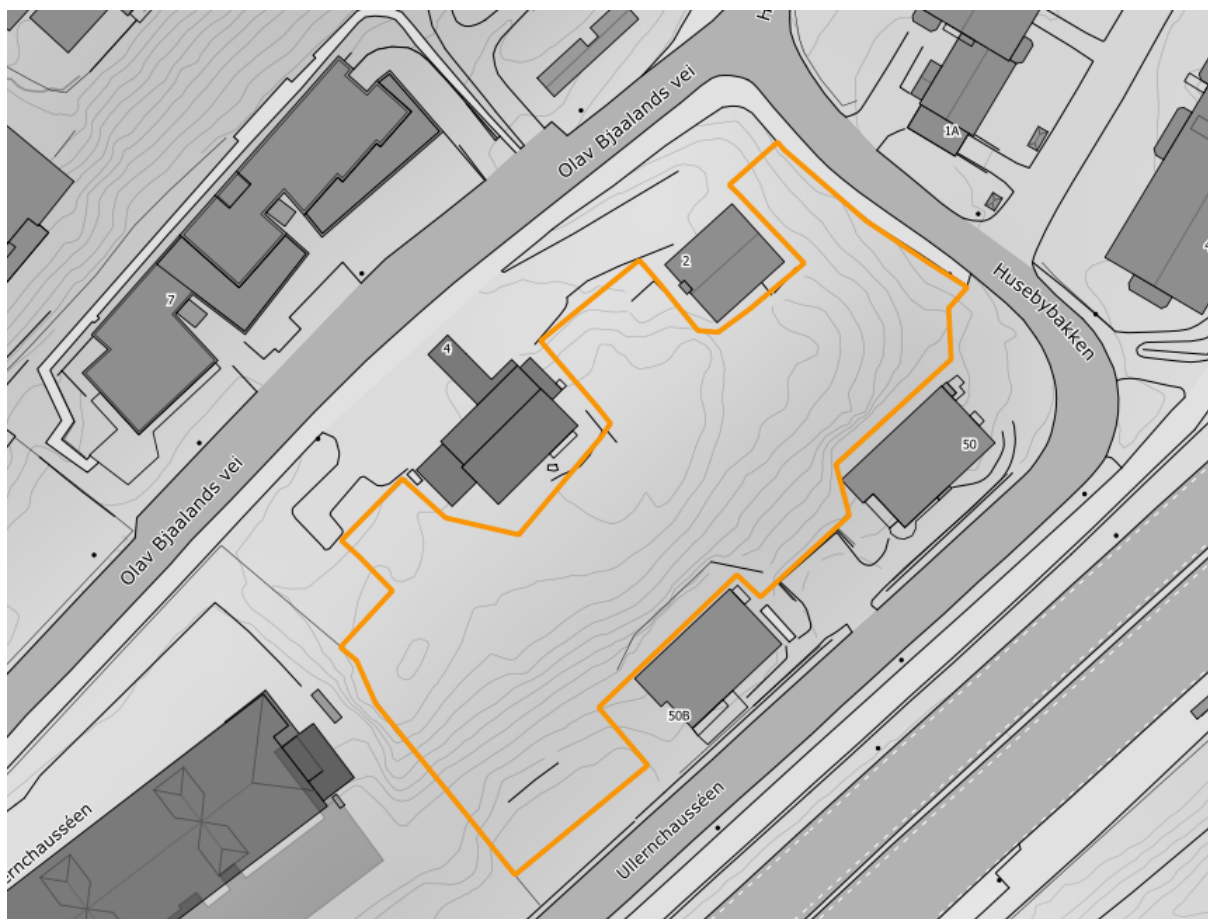

Figur 4. Naturtyper kartlagt i 2020 etter Miljødirektoratet sin instruks, med avgrensning av kalklindeskog og syv hule eiker (sirkler). Kilde: Naturbase.

3.3 Ny vurdering av naturtypelokalitetene

Etter vår mening er det mest hensiktsmessig å beholde de to eksisterende lokalitetene med hule eiker uforandret. Det er derimot også gode argumenter for å slå de to sammen til én lokalitet. Eiketreet i veikanten står ikke i skogen, slik de seks andre trærne gjør, og dette er hovedargumentet for å beholde denne som en egen lokalitet. Treets plassering tett ved vei fører til at treet får et større/annet skjøtelseshov, samt at treet må underlegges strengere vurderinger med tanke på risiko for folk. De andre seks eiketrærne bør absolutt sees på som én enhet, og ikke splittes opp i enkeltlokaliteter, slik det skal gjøres og har vært gjort, etter Miljødirektoratets instruks. Grunnen til at dette er faglig sett mest korrekt er at naturverdiene knyttet til disse trærne i stor grad påvirkes av eksistensen til de andre trærne, samt at de (seks eikene) står i en liten skogsrest, med en relativt intakt funksjon for mangfoldet knyttet til både trærne, til død eikeved som ligger på bakken, arts mangfoldet knyttet til eikenes røtter (f.eks. sopp) og den resterende skogen med sin store variasjon i treslagssammensetning, forekomst av dødved og rik vegetasjon. Hvis naturverdiene i området kun vurderes på bakgrunn av den enkelte eik isolert, vil det være fritt fram for å endre/ødelegge naturen som befinner seg mellom trærne. Dette vil utvilsomt ha en negativ påvirkning på trærne i seg selv, og ikke minst på arts mangfoldet knyttet til trærne. En annen ting er at flere av eiketrærne isolert sett vil få en lavere verdivurdering enn det alle trærne samlet oppnår, nettopp som følge av at hele arealet innehar flere miljøer som spesialiserte eikearter trenger, og dermed kan huse flere rødlistearter enn det ett enkelt tre kan gjøre alene. Lokaliteten med de seks eiketrærne beholder vurderingen som svært viktig (A-verdi). Eiketreet som står langs veien i øst beholder verdivurderingen som lokalt viktig (C-verdi). Begge lokalitetene beholder også sin opprinnelige avgrensning, som vist i Figur 3.

Skogområdet ble under noe tvil vurdert som kalklindeskog ved kartleggingen i 2020. Funn av kalkkrevende sopparter i 2024 bekrefter at skogarealet har kvaliteter og arts mangfold som tilsier at skogen skal avgrenses som kalkedelløvskog (sterkt truet/EN), og at i alle fall deler av skogen utvilsomt kvalifiserer som kalklindeskog som følge av dominansen av lind og hassel i nedre kronesjikt. Forekomsten av høyt rødlistede sopparter og et godt potensial for ytterligere slike, gjør at kalklindeskogen bør vurderes (etter DN-13) som svært viktig (A-verdi), til tross for et noe begrenset areal, forekomsten av en del fremmedarter og ellers en god del menneskelig påvirkning. Ny avgrensning av kalklindeskogen vises i Figur 5.

Figur 5. Kart over området med ny avgrensning av kalklindeskogen.

3.4 Arts mangfold

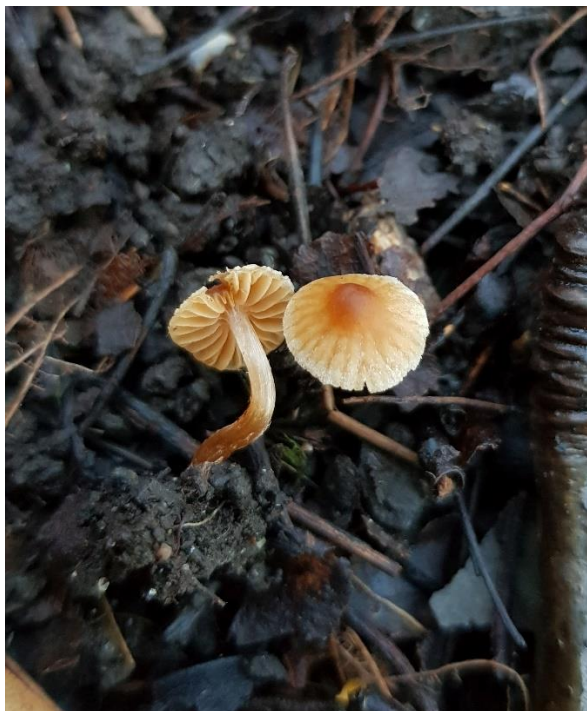
Noen få arter var fra før av registrert innenfor området (se naturtypebeskrivelsene), men disse ligger ikke ute på Artsdatabankens karttjeneste Artskart. Undersøkelsen av arts mangfoldet foretatt i 2024 hadde et fokus på sopp og insekter, men var ikke spesielt grundig. En litt overfladisk insektundersøkelse med fokus på å vurdere potensialet for rødlistede arter knyttet til dødved ble foretatt 27. august. Tidspunktet var langt fra optimalt for å påvise interessante arter, og det ble da heller ikke påvist noen spesielle insektarter innenfor området. Brun tremaur ble derimot påvist på en hul eik, samt at svart tremaur ble påvist på flere av eikene i 2018. De to maurartene lever i hule trær, og deres tilstedeværelse indikerer at det også kan være flere spesialiserte biller og andre insekter knyttet til de to maurartene i trærne. Flere av disse maurtilknyttede billeartene er rødlistet.

Det ble lett etter forvaltningsrelevante sopparter på «riktig» tidspunkt, og soppsesongen 2024 vurderes å være ganske god. Få sopp hadde imidlertid kommet frem ved befaringen 9. september. Av interessante sopparter ble grønnpuklet trevlesopp *Inocybe corydalina* (sårbar/VU) påvist på et par steder (Fig. 6). Grønnpuklet trevlesopp danner mykorrhiza med hassel, lind og muligens eik, i rik eiklindeskog, kalklindeskog og kalk-hasselskog. Arten er aldri tidligere påvist i Oslo kommune. Et funn av enten villsvinslørsopp *Cortinarius aprinus* (sårbar/VU) eller glatt villsvinslørsopp *Cortinarius hillieri* (sterkt truet/EN) ble gjort i kalkedelløvslogen. Villsvinslørsopp-gruppen er i første rekke knyttet til kalklindeskog, og det er så langt kjent fire arter som alle er rødlistet som sårbar eller sterkt truet. To av artene, villsvinslørsopp og glatt villsvinslørsopp, har like store sporer og er vanskelig å artsbestemme når de blir gamle. Soppen fra undersøkelsesområdet lar seg derfor ikke sikkert artsbestemme morfologisk, og det er sendt inn en prøve for DNA-sekvensering for å få et sikkert svar på artstilhørigheten. Funnet er av føre-var hensyn inntil videre angitt som glatt villsvinslørsopp. Ellers ble det gjort et par funn av den tidligere rødlistede kjuken hasselkjuke på død hassel innenfor området.

Siri Khalsa (Biofokus) var innom området 24. oktober 2024. Det var da lite sopp på lokaliteten, men det ble gjort et funn av falsk stripeslørsopp (*Cortinarius intempestivus*) (sårbar/VU) (Fig. 6)). Også dette er en kalkkrevende art som danner mykorrhiza med lind, hassel og (trolig) eik, i kalklindeskog, kalkhasselskog og muligens i rasmarkslindeskog og lågurteikeskog.

Av karplanter er det en del ask og noe alm (begge sterkt truet/EN) innenfor området, samt en god del lind (nær truet /NT). Flere middels gamle og et par gamle asketrær finnes i området, mens noen få unge almetrær ble observert. Av lind er det en god del middels gamle til gamle trær. En liten spire av barlind (sårbar/VU) ble også påvist, men denne har sannsynligvis spredd seg fra en nærliggende hage.

Når det gjelder andre artsgrupper så ble disse ikke spesielt ettersøkt, og ingen interessante arter ble påvist.

Figur 6. Falsk stripeslørsopp (venstre) og grønnpuklet trevlesopp (høyre). Foto: Siri Khalsa / Helene L. Jensen.

3.5 Fremmede arter

Området er ikke detaljkartlagt for fremmedarter, men det er som forventet en god del fremmede karplanter i kantarealene mot vei og sterkt påvirket natur. Nøyaktig hvor grensene for undersøkelsesområdet går er uklart (se Fig. 1), men i kantarealene og rett utenfor den skogdekte delen av undersøkelsesområdet er det blant annet registrert kanadagullris (svært høy risiko/SE), villvin (svært høy risiko/SE), fagerfredløs (svært høy risiko/SE), gravmyrt (svært høy risiko/SE), gullregn (svært høy risiko/SE), mahonie (høy risiko/HI), snøbær (høy risiko/HI) og tuja (høy risiko/HI). Se vedlegg 3 for forklaring av fremmeartskategoriene. Gravmyrt (Fig. 7), fagerfredløs, hjertebergblom (SE), mahonie, mispler, russeblåstjerne (PH), edelgran og vinbergsnegl (HI) ble i tillegg registrert innenfor skogområdet (se Artskart). Enkelte av fremmedartene, som gravmyrt, er en opplagt trussel mot kalkskogskvalitetene.

Figur 7. Gravmyrt har spredd seg inn i kalkskogen i deler av området. Foto: Stefan Olberg.

4 Diskusjon

4.1 Områdets potensial for rødlistearter

Artsmangfoldet av insekter innenfor undersøkelsesområdet er sannsynligvis relativt høyt, med en antatt forekomst av flere rødlistede arter. Særlig er potensialet høyt for vedlevende arter, der arter knyttet til grov eikeved og hulheter i eik og andre edelløvtrær, peker seg særlig ut. Også enkelte rødlistearter knyttet til dødved av hassel og andre edelløvtrær burde kunne forekomme (Fig. 8). Mye av området rundt Montebello er svært rikt på store gamle edelløvtrær. Oslos antatt beste forekomst av rødlistede insekter knyttet til hule eiker er på Ekebakken, i Montebelloveien 11, rett på andre siden av Ring 3. Her ble det påvist 20 rødlistede billearter knyttet til hule eiker for en del år siden ([Olberg 2016](#)). Det er den, relativt sett, store tettheten av gamle og til dels hule eiketrær og andre edelløvtrær i de omkringliggende arealene som gjør at det er sannsynlig at flere rødlistede insekter knyttet til hule eiker burde forekomme også innenfor undersøkelsesområdet. Disse rødlisteartene er avhengig av et nettverk av trær som gjennom årenes løp kan by på de ulike livsbetingelsene som artene krever. Mer isolerte eiketrær har vist seg å kunne huse truede lavarter, men de truede insektene er som oftest fraværende. Biller og andre insekter knyttet til hule trær har ofte en begrenset spredningsevne og er derfor mer avhengige av større forekomster av potensielle vertstrær, i alle fall hvis artene skal kunne overleve i et område over tid. Selv om det er langt mer eik lengre sør i landet, er sommertemperaturene høyere i Oslo, noe som gjør at flere varmekjære insektarter kan finnes her. Det er derfor viktig at ikke antallet eiketrær ved Montebello desimeres ytterligere, da dette vil få en negativ effekt på de rødlisteartene som finnes i området over tid.

Det var på befaringstidspunktet for soppundersøkelsen ikke kommet mye sopp på lokaliteten, men det vurderes at det er et stort potensial for flere interessante og rødlistede sopparter knyttet til lind, hassel og eik. Til sammenligning er det like vest for området, i naturtypelokaliteten *Ullern videregående skole øst*, kartlagt en kalklindeskog med flere store eiketrær, og med forekomst av syv rødlistede jordboende sopper knyttet til eik, hassel og lind. Historiske flyfoto viser at denne lokaliteten og undersøkelsesområdet tidligere har vært en sammenhengende lokalitet frem til 1980-tallet, og ulike utbyggingsprosjekter har redusert arealet og delt dem inn i to forekomster. Lokalitetene deler fremdeles mye av de samme kvalitetene som viser at potensialet for ytterligere sjeldne soppfunn i undersøkelsesområdet er stort. Også enkelte rødlistede vedboende sopp burde kunne finnes innenfor området, og kanskje da særlig arter knyttet til eik og andre edelløvtrær.

Figur 8. Grov hassel med en del dødved (venstre) og grov dødved på en av de hule eikene (høyre). Foto: Stefan Olberg.

5 Referanser

- Artsdatabanken 2018. *Norsk rødliste for naturtyper 2018*.
<https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken 2021. *Norsk rødliste for arter 2021*.
<https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken 2023. *Fremmede arter i Norge - Med økologisk risiko 2023*.
<https://www.artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023>
- Artsdatabanken og GBIF Norge 2024. *Artskart - Internettportal for artssøk*.
<https://artskart.artsdatabanken.no/>
- Direktoratet for Naturforvaltning 2007. *Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. Utgave 2006 (oppdatert 2007)*. Direktoratet for Naturforvaltning.
https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Hertzberg, M.K. og Thylén, A. 2022. *Kartlegging av naturtyper i et område i Oslos byggesone etter Miljødirektoratets instruks og DN-håndbok 13*. BioFokusnotat 2021-63. Stiftelsen BioFokus. Oslo. <https://lager.biofokus.no/biofokus-notat/biofokusnotat2021-63.pdf>
- Klima- og miljødepartementet 2009. *Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)*. Klima og miljødepartementet. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>
- Miljødirektoratet 2014. *Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder. 100-2014*.
<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m100/m100.pdf>
- Miljødirektoratet 2015. *Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann*.
- Miljødirektoratet 2024. *Naturbase*.
<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>
- Olberg, S. 2016. *Hule eiker i Oslo og Akershus*. BioFokus-rapport 2016-10.

Vedlegg 1. Naturtypelokaliteter

030112849 Ullernchausséen 50b

Store gamle trær – Eik Verdi: A

Innledning: Lokaliteten er nykartlagt i forbindelse med kartlegging av den utvalgte naturtypen hule eiker i bydel Ullern i Oslo. Kartleggingen ble utført av Marte Olsen, Biofokus, vår 2018 på oppdrag for Oslo kommune. Lokaliteten er oppsøkt på ny av Maria Hertzberg (Biofokus) høsten 2020 ifm. kartlegging på oppdrag for Oslo kommune. Avgrensningen er noe utvidet sammenlignet med kartleggingen fra 2018 og inkluderer nå hele skogteigen med edelløvskog. Stefan Olberg har gjennomført kartlegging av insekter 27. august 2024 og Helene Lind Jensen og Siri Khalsa har kartlagt sopp 9. september og 27. oktober 2024.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Eikene står i en skråning ned mot Ullernchausséen i bydel Ullern i Oslo kommune, rett ved Ring 3.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Seks eiker som tilfredsstiller kravene til den utvalgte naturtypen hule eiker (U03) (jf. forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven) er kartlagt som naturtypen store gamle trær - eik. Det er i tillegg en eik som ikke oppfyller kravene til hul eik, men som trolig er hul og derav har en viktig funksjon for biologisk mangfold. Utenom de hule eikene er det mange mindre eiketrær, som er svært viktig i et kontinuitetsperspektiv. I tillegg til forekomster av eik er det forekomster av hassel, alm, lind og spisslønn, samt noe ung ask. Bakkevegetasjonen anses som kalkrik med forekomst av blåveis og markjordbær, samt kalkskogssoppene grønnpuklet trevlesopp og enten villsvinslørsopp eller glatt villsvinslørsopp.

Artsmangfold: Brun tremaur ble påvist på en hul eik i 2024, samt at svart tremaur ble påvist på flere av eikene i 2018. De to maurartene lever i hule trær, og deres tilstedeværelse indikerer at det også kan være flere spesialiserte biller og andre insekter knyttet til de to maurartene i trærne. Flere av disse maurtilknyttede billeartene er rødlistet. Soppartene grønnpuklet trevlesopp (*Inocybe corydalina*) (sårbar/VU), falsk stripeslørsopp (*Cortinarius intemptivus*) (sårbar/VU) og enten villsvinslørsopp (*Cortinarius aprinus*) (sårbar/VU) eller glatt villsvinslørsopp (*Cortinarius hillieri*) (EN) ble påvist innenfor området i 2024. Lind (nær truet/NT), ask og alm (begge sterkt truet/EN) finnes innenfor lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: To av eikene er synlig hule, mens forekomsten av svart tremaur på flere av de andre trærne styrker mistanken om at disse trærne også er hule. Eikene har relativt god soleksponering og er nokså godt fristilte, men sør for lokaliteten ligger et mindre blokkbygg som skygger noe for de sørligste trærne. Forekomsten av hassel i busksjiktet påvirker i liten grad det biologiske mangfoldet på eiketrærne. Det er stedvis mye grov død ved på bakken, som har en svært viktig funksjon for mange sjeldne og truede arter. Den største eiken måler 400 cm i omkrets, er synlig hul og det er gode forekomster av vedmuld. Treet er tidligere beskåret, men det er fortsatt forekomster av grov død ved i kronen. Den nest største eiken har en omkrets på ca. 300 cm. Denne eiken står noe tilskygget og har relativt mye mose på stammen, spesielt på nordsiden av treet. Sprekkebarken er grov, med dybde på 5-6 cm på det groveste. Treet har råteskader ved basis og forekomst av svart tremaur som antyder at treet er hult.

Fremmede arter: Gravmyrt (svært høy risiko/SE), fagerfredløs (høy risiko/HI), hjertebergblom (svært høy risiko/SE), mahonie (høy risiko/HI), mispler, russeblåstjerne (potensielt høy risiko/PH), edelgran og vinbergsnegl (høy risiko/HI) ble i tillegg registrert innenfor skogområdet. Enkelte av fremmedartene, som gravmyrt, er en opplagt trussel mot kalkskogskvalitetene.

Del av helhetlig landskap: Eiketrærne står i et boligområde med nær tilknytning til mange andre store, eldre trær av både eik og andre edelløvtrær. Tilstedeværelsen av de andre trærne gjør at mange spesialiserte arter knyttet til hul eik vil ha større sannsynlighet for å etablere seg og leve i området, enn i områder med isolerte trær.

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes som svært viktig (A-verdi) grunnet forekomsten av flere store, hule eiker og stedvis rikelig med dødved i krone og på bakken. Eiker med omkrets over 200 cm i brysthøyde og eiketrær som er synlig hule og med en omkrets på minst 95 cm oppfyller kravene til utvalgt naturtype hul eik, jf. forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven (www.lovdata.no/for/sf/md/xd-20110513-0512.html). Forskriften omfatter også store eiker som ikke har utviklet hulrom enda. Det skal tas særskilt hensyn til utvalgte naturtyper (naturmangfoldloven § 53).

Skjøtsel og hensyn: Det beste for de biologiske kvalitetene er å la døde eller døende trær få stå. Beskjæring, felling og fjerning av død ved bør i størst mulig grad unngås. Nedfalte grener og stammedeler bør bli liggende på bakken. Fremmede arter knyttet til feltsjiktet kan med fordel bekjempes. Generelt: Trær bør ikke beskjæres mer enn høyst nødvendig ut fra hensyn til sikkerhet. Dette bør vurderes og eventuelt utføres av sertifisert trepleier/arborist. Grove deler av greiner som faller ned eller beskjæres bør få bli liggende på et passende (helst soleksponert) sted innenfor lokaliteten. Dersom trær dør bør de få bli stående, med en gradvis reduksjon av kronen for å ivareta sikkerhet. Hulrom i stamme/greiner er svært viktige for mange sjeldne insekter, og disse bør ikke fylles igjen når de oppstår. Gravearbeider i nærheten av trær kan påføre røtter stor skade, noe som kan svekke treet og føre til at det dør. Store trær som dette kan ha viktige røtter vesentlig lengre ut fra stammen enn det som er trekronens dryppzone. Dersom det planlegges tiltak i nærheten av treet som kan påvirke det negativt, skal det utarbeides konsekvensanalyse av tiltakets virkning på treet (jf. naturmangfoldloven og byggt teknisk forskrift). Kontakt Bymiljøetaten for mer informasjon.

.....

030112850 Ullernchausséen 50

Store gamle trær – Eik Verdi: C

Innledning: Lokaliteten er nykartlagt i forbindelse med kartlegging av den utvalgte naturtypen hule eiker i bydel Ullern i Oslo. Kartleggingen ble utført av Marte Olsen, Biofokus, vår 2018 på oppdrag for Oslo kommune. Lokaliteten er besøkt på nytt i 2024 av Stefan Olberg og Helene Lind Jensen. Beskrivelsen er oppdatert av Helene Lind Jensen etter befaring 9.september 2024.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i veikant ved Ullernchausséen 50 i bydel Ullern i Oslo kommune, og står tett ved vei.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensingen gjelder en eik som tilfredsstiller kravene til den utvalgte naturtypen hule eiker (U03) (jf. forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven) er kartlagt som naturtypen store gamle trær - eik. En ask har i 2024 en omkrets på 220 cm målt i brysthøyde (1,3 meter over bakken) står også innenfor avgrensningen av lokaliteten.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter er registrert i tilknytning til treet.

Bruk, tilstand og påvirkning: Eiketreet har i 2024 en omkrets på 271 cm målt i brysthøyde (1,3 meter over bakken), og er relativt godt soleksponert, selv om tilstedeværelsen av en større ask gir noe skygge. Treet har middels vid krone, er ikke synlig beskåret og har heller ingen døde grener i kronen. Det er ingen synlige råteskader eller tegn på hulhet i stammen.

Fremmede arter: Ingen fremmedarter registrert.

Del av helhetlig landskap: Eiketreet står langs vei, med nær tilknytning til mange store, eldre trær av både eik og andre edelløvtrær. Tilstedeværelsen av andre trær gjør at mange spesialiserte arter knyttet til hul eik vil ha større sannsynlighet for å etablere seg og leve i området, enn i områder med isolerte trær.

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes som lokalt viktig (C-verdi) grunnet slett sprekkebark og manglende elementer som grov død ved og synlig hulhet.

Treet oppfyller kravene til utvalgt naturtype hul eik, jf. forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven (www.lovdata.no/for/sf/md/xd-20110513-0512.html). Forskriften omfatter også store eiker som ikke har utviklet hulrom enda. Det skal tas særskilt hensyn til utvalgte naturtyper (naturmangfoldloven § 53).

Skjøtsel og hensyn: Treet bør ikke beskjæres mer enn høyst nødvendig ut fra hensyn til sikkerhet. Dette bør vurderes og eventuelt utføres av sertifisert trepleier/arborist. Grove deler av greiner som faller ned eller beskjæres bør få bli liggende på et passende (helst soleksponert) sted i nærheten, som lokaliteten i vest. Dersom treet dør bør det få bli stående, med en gradvis reduksjon av kronen for å ivareta sikkerhet. Hulrom i stamme/greiner er svært viktige for mange sjeldne insekter, og disse bør ikke fylles igjen når de oppstår. Gravearbeider i nærheten av treet kan påføre treets røtter stor skade, noe som kan svekke treet og føre til at det dør. Store trær som dette kan ha viktige røtter vesentlig lengre ut fra stammen enn det som er trekronens dryppsone. Dersom det planlegges tiltak i nærheten av treet som kan påvirke det negativt, skal det utarbeides konsekvensanalyse av tiltakets virkning på treet (jf. naturmangfoldloven og byggt teknisk forskrift). Det er ikke noe umiddelbart behov for rydding rundt treet. Kontakt Bymiljøetaten for mer informasjon.

.....

030113899 Ullernchausséen 50 og Husebybakken 2-4

Rik edellauvskog - Kalklindeskog Verdi: A

Innledning: Lokaliteten er nykartlagt av Maria Hertzberg, Biofokus, høsten 2020 på oppdrag for Oslo kommune i forbindelse med sammenligning av DN-13 og kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratet sin instruks. Det ble gjennomført kartlegging av sopp av Helene Lind Jensen 9. september 2024 og Siri Khalsa 27. oktober 2024. Lokalitetsbeskrivelsen er foretatt av Helene Lind Jensen, etter befaring i 9. september 2024.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Ullernchausséen 50 og Husebybakken 2-4 i bydel Ullern i Oslo kommune. Berggrunnen er kambrosilurisk og det er noe eksponert berg i dagen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten tilfredsstiller kravene til den utvalgte naturtypen kalklindeskog (jf. forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven) og inngår i vurderingsenheten kalkedellauvskog (sterkt truet/EN) på Norsk rødliste for naturtyper 2018. Lokaliteten domineres av edellauvtrær, med over 75 % dekning, hvorav lind utgjør mellom 25 og 50 %. Det forekommer flere store trær av lind (nær truet/NT) og eik. I tillegg forekommer alm (sterkt truet/EN), ask (sterkt truet/EN) og spisslønn. Hassel dominerer i nedre kronesjikt. Bakkevegetasjonen anses som kalkrik med forekomst av blåveis, liljekonvall, kantkonvall, markjordbær, samt forekomst av flere kalkskogsopper. Etter NiN er det bærlyng-kalklågurtskog (T4-C-8) som dominerer.

Artsmangfold: Kalklindeskog er habitat for en rekke sjeldne kalsopper (kalklindeskogsopper). Soppartene grønnpuklet trevlesopp (*Inocybe corydalina*) (sårbar/VU), falsk stripeslørsopp (*Cortinarius intemptivus*) (sårbar/VU) og enten villsvinslørsopp (*Cortinarius aprinus*) (sårbar/VU) eller glatt villsvinslørsopp (*Cortinarius hillieri*) (sterkt truet/EN) ble påvist innenfor området i 2024. Det er stort potensiale for at det finnes ytterligere rødlistede jordboende sopp knyttet til lind, hassel og eik. Lind (nær truet/NT), ask og alm (begge sterkt truet/EN) finnes innenfor lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er en del påvirket av menneskelige inngrep, som noe hogst av enkelttrær, et gjerde som går gjennom deler av lokaliteten og en god del søppel og fremmedarter.

Fremmede arter: Gravmyrt (svært høy risiko/SE), fagerfredløs (høy risiko/HI), hjertebergblom (svært høy risiko/SE), mahonie (høy risiko/HI), mispler, russeblåstjerne (potensielt høy risiko/PH), edelgran og vinbergsnegl (høy risiko/HI) ble i tillegg registrert innenfor skogområdet. Enkelte av fremmedartene, som gravmyrt, er en opplagt trussel mot kalkskogs kvaliteten.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten står i nær tilknytning til et areal med kalklindeskog vest for området (lok.nr 030112005). Historiske flyfoto viser at disse to lokalitetene har tidligere vært sammenhengende i mer eller mindre grad opp til 1980-tallet, deretter har ulike utbyggingsprosjekter redusert arealet og splittet dem i to lokaliteter.

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes som svært viktig (A-verdi). Kalklindeskog er en rødlistet naturtype (EN) med svært begrenset arealutbredelse på Østlandet, og med et klart tyngdepunkt i Oslofjordområdet. Lokaliteten har forekomst av høyt rødlistede sopparter og et godt potensial for ytterligere slike, til tross for et begrenset areal, forekomsten av en del fremmedarter og ellers en del

menneskelig påvirkning. Lokaliteten oppfyller kravene til utvalgt naturtype kalklindeskog etter naturmangfoldloven og det skal tas særskilt hensyn til utvalgte naturtyper (Naturmangfoldloven § 53).

Skjøtsel og hensyn: Fremmede arter knyttet til feltsjiktet kan med fordel bekjempes og søppel bør fjernes. Ellers bør lokaliteten få være mest mulig i fred. Beskjæring av store trær og skading av røtter må unngås.

Referanse:

Hertzberg, M.K. og Thylén, A. 2022. *Kartlegging av naturtyper i et område i Oslos byggesone etter Miljødirektoratets instruks og DN-håndbok 13*. BioFokusnotat 2021-63. Stiftelsen BioFokus. Oslo. <https://lager.biofokus.no/biofokus-notat/biofokusnotat2021-63.pdf>

Vedlegg 2. Kategorier for rødlistearter

Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken, 2021) lister og vurderer norske arters risiko for utryddelse. For å vurdere en spesifikk arts risiko for utryddelse vurderes grovt sett artens sjeldenhet, tilbakegang og leveområdets størrelse og fragmentering. Målsettingen med den nasjonale rødlisten er å sikre at artene ikke forsvinner fra landet.

Artene på rødlisten er rangert i seks kategorier. Kategoriene viser hvor høy risiko artene har for å dø ut, forutsatt at forholdene ikke endres.

Tabell 1. Kategorier for arter som er rødlistet.

RL-kategori	Rødlistekategori	Forklaring
RE	Regionalt utdødd (Regionally Extinct)	Arter som er utdødd som reproduserende i landet. Ifølge IUCN skal denne kategorien kun benyttes når det ikke er spor av tvil om at arten er utryddet i landet. I tillegg skal arten ha reproduisert i Norge de siste 200 årene
CR	Kritisk truet (Critically Endangered)	Arter som har ekstremt høy risiko for å dø ut (50 % sannsynlighet for utdøing innen 3 generasjoner og minimum ti år)
EN	Sterkt truet (Endangered)	Arter som har svært høy risiko for å dø ut (20 % sannsynlighet for utdøing innen 5 generasjoner, minimum 20 år)
VU	Sårbar (Vulnerable)	Arter som har høy risiko for å dø ut (10 % sannsynlighet for utdøing innen 100 år)
NT	Nær truet (Near Threatened)	En art er nær truet når den ikke tilfredsstiller noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nære ved å tilfredsstille noen av disse kriteriene nå, eller i nær framtid
DD	Datamangel (Data Deficient)	En art settes til kategori datamangel når usikkerhet om artens korrekte kategoriplassering er svært stor, og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier fra og med CR til og med LC

Tabell 2. Kategorier for arter som ikke er rødlistet.

Kategori	Kategori	Forklaring
NE	Ikke vurdert (Not Evaluated)	Arter som ikke har blitt vurdert. Dette kan for eksempel skyldes dårlig utredet taksonomi, dårlig kunnskapsgrunnlag eller mangel på tilgjengelig kompetanse
NA	Ikke egnet (Not Applicable)	Arter som ikke skal vurderes på nasjonalt nivå. I hovedsak fremmede arter hvilket er arter som er kommet til Norge ved hjelp av mennesket eller menneskelig aktivitet etter år 1800
LC	Livskraftig (Least Concern)	Dette er arter som ikke er direkte truet og har livskraftige bestander i Norge

Vedlegg 3. Kategorier for fremmede arter

Fremmedartslista for Norge (Artsdatabanken, 2023) lister og risikovurderer arter som bevisst eller ubevisst er innført til Norge ved hjelp av mennesket, etter år 1800.

Dette betyr at alle arter som er tatt inn i Norge etter 1800 betegnes som fremmede arter. De fremmede artene blir vurdert etter invasjonspotensial og økologisk effekt og blir satt i en kategori som viser hvilken grad av trussel arten utgjør for norsk natur. Invasjonspotensial angir sannsynlighet for artens spredning og etablering i naturen, og sannsynlig hastighet for invasjonen. Økologisk effekt viser i hvilken grad den fremmede arten kan påvirke stedegne arter og naturtyper.

Tabell 3. Kategorier i Fremmedartslisten for Norge 2018.

FA-kategori	Kategori	Forklaring
SE	Svært høy risiko (Severe impact)	Fremmede arter med en svært høy risiko er faktiske eller potensielle økologiske skadegjørere og har potensial til å etablere seg over store områder
HI	Høy risiko (High impact)	Fremmede arter med høy risiko har stor spredning med en viss økologisk effekt, eller stor økologisk effekt med en begrenset spredning
PH	Potensielt høy risiko (Potentially high impact)	Fremmede arter med potensielt høy risiko har enten store økologiske effekter, kombinert med et lite invasjonspotensial, eller et stort invasjonspotensial, men ingen kjente økologiske effekter
LO	Lav risiko (Low impact)	Fremmede arter med lav risiko er ikke dokumentert å ha noen vesentlig negativ påvirkning på norsk natur
NK	ingen kjent risiko (No known impact)	Fremmede arter uten kjent risiko har ingen kjent spredningspotensial og ingen kjente økologiske effekter

Biofokus

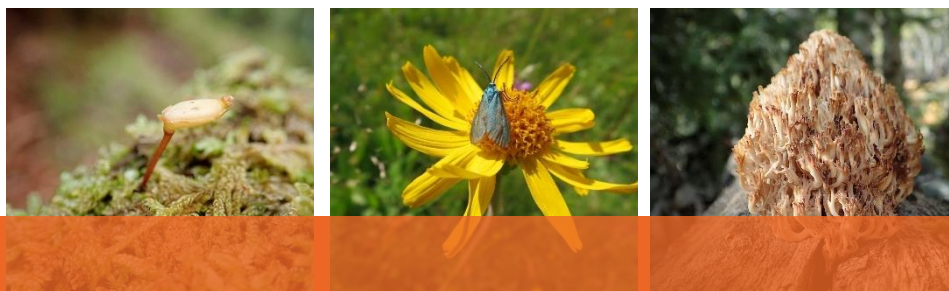
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2024–102
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-410-4

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no